

користання кросвордів; на етапі контролю та корекції знань – організація само- та взаємоконтролю, емоційне оцінювання. Важливим фактором впливу на емоційність процесу навчання є емоційно-позитивний фон навчального процесу, який забезпечується комунікативними вміннями викладача, гуманістичним, особистісно-орієнтованим стилем його спілкування зі студентами, відповідним темпоритмом заняття.

Література

1. Бурлачук Л. Ф. Словарь-справочник по психодиагностике / Л. Ф. Бурлачук, С. М. Морозов. – СПб.: Питер, 2001.–517с.
2. Ильин Е. П. Эмоции и чувства / Евгений Петрович Ильин. – СПб.: Питер, 2001.– 752с.
3. Фридман Л. М. Педагогический опыт глазами психолога / Лев Маркович Фридман. – М.: Просвещение, 1987. – 224с.
4. Чебыкин А. Я. Диагностика социально-психологических особенностей эмоциональной сферы личности / Александр Яковлевич Чебыкин // Эмоциональная регуляция учебной деятельности. – М.: АН СССР, 1988. – С. 238–244.
5. Шпак М. Емоційність навчання учнів / Марія Шпак // Шлях освіти. – 2003. – № 3. – С.37-41.
6. Шпак М. М. В. О. Сухомлинський про емоційність навчання молодших школярів // Педагогіка Василя Сухомлинського на зламі епох: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції та 5-их Всеукраїнських педагогічних читань «Василь Сухомлинський і сучасність». – Київ -Кіровоград, 1999. – С. 137-139.
7. Щукина Г. И. Педагогические проблемы формирования познавательных интересов учащихся / Галина Ивановна Щукина. – М.: Педагогика, 1988. – 208 с.

Стаття надійшла до редакції 18.11.2010 р.

УДК 811.111(07) + 165.195

Степанчук Н. О.

викладач

Агапоненко М. О.

викладач

Криворізький автотранспортний технікум КТУ

ВИКОРИСТАННЯ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОГО ПІДХОДУ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ І-ІІ РІВНЯ АКРЕДИТАЦІЇ ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕМОЦІЙНОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

У статті розкрито особливості використання лінгвокраїнознавчого підходу під час організації позааудиторної роботи з іноземної мови як умови забезпечення емоційності навчання студентів.

Ключові слова: лінгвокраїнознавчий підхід, позааудиторна робота з іноземної мови, емоційність навчання.

В статті розкрито особливості використання лінгвострановедческого подходу во время организации внеаудиторной работы по иностранному языку как условия обеспечения эмоциональности обучения студентов.

Ключевые слова: лингвострановедческий подход, внеаудиторная работа по иностранному языку, эмоциональность обучения.

This article considers the features of use the countrystudy approach during the organisation out-of-class work in a foreign language as maintenance conditions of training emotionality of students.

Key words: *countrystudy approach, out-of-class work in a foreign language, training emotionality.*

Постановка проблеми. Виходячи з нових реалій, зміст вузівського навчання іноземної мови тепер розширюється у напрямі розвитку у студентів культури спілкування за допомогою іноземної мови у процесі формування всіх компонентів іншомовної комунікативної компетенції. Розвиток іншомовної комунікативної компетенції в практиці вузівського навчання здійснюється не тільки під час організації аудиторної роботи, а також і позааудиторної роботи зі студентами.

Організація позааудиторної робота з іноземної мови була предметом детального вивчення українських вчених-методистів: Т. І. Мокроусової, Н. Є. Кузовльова, Т. І. Олійник, Є. Н. Ружин та У. Т. Колесник, а також зарубіжних методистів таких як: А. І. Лозанов, Чарльз Куррак, Джеймс Ангер, Марк Крашен.

Науковці зазначають, що викладачам необхідно дбати про те, щоб організована позаурочна робота з іноземної мови викликала у студентів емоційне задоволення, розвиток внутрішніх можливостей студентів, їхніх потреб, інтересів, емоцій та почуттів, активізацію емоційної сфери студентів.

Проблема емоційності навчання була предметом вивчення багатьох психологів, дидактів, методистів. З'ясуванню її певних аспектів сприяють, зокрема, результати наукових досліджень сутності емоцій і почуттів, їх функцій та класифікації (Л. С. Виготський, В. К. Вілюнас, Б. І. Додонов, К. Ізард, Г. С. Костюк, О. М. Леонт'єв, Я. Рейковський, С. Л. Рубінштейн, Г. Х. Шингаров, П. М. Якобсон та ін.); ролі емоційних факторів у навчальному процесі (А. М. Алексюк, Ш. О. Амонашвілі, Ю. К. Бабанський, І. Я. Лернер, В. І. Помагайба, О. Я. Савченко, М. М. Скаткін, Н. Ф. Скрипченко, О. Я. Чебикін); взаємозв'язку емоційного ставлення до навчальної діяльності з якістю засвоєння знань та мотивами навчання (Л. І. Божович, Н. П. Зубалій, А. К. Маркова, М. В. Матюхіна); впливу емоційності навчання на формування пізнавальних інтересів (Н. М. Бібік, Б. Г. Друзь, О. В. Киричук, Н. Г. Морозова, Г. І. Щукіна). Окремі аспекти аналізованої проблеми висвітлено у дисертаційних дослідженнях (Е. Є. Афанасенко, С. М. Батракова, Т. М. Васецька, І. Г. Голоовська, Н. Ф. Каськова, Н. М. Павленко, В. М. Ямницький та ін.).

Аналіз наукової літератури з проблеми дослідження та вузівської практики свідчить про те, що вузівський навчально-виховний процес спрямований переважно на інтелектуальну сферу особистості (формування знань, умінь і навичок), тоді як почуття студентів часто залишаються поза увагою викладачів, а емоційні реакції студентів нерідко трактуються як порушення дисципліни.

Мета статті: визначити особливості використання лінгвокраїнознавчого підходу та його вплив на емоційну сферу студентів під час організації позааудиторної роботи з іноземної мови в навчальних закладах I-II рівня акредитації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз наукової літератури та вузівської практики свідчить про те, що *позааудиторна робота з іноземної мови* сприяє формуванню позитивних мотивів навчально-пізнавальної діяльності студентів, підвищенню рівня оволодіння мовою, більш широкому їх знайомству з культурним і соціально-економічним життям народів світу, стимулює їх самостійну роботу над мовою, сприяє підвищенню якості знань студентів, допомагає закріпити, розширити і поглибити ці знання, сприяє подальшому удосконаленню їх мовленнєвих навичок і вмій. Підвищенню рівня оволодіння студентами іноземною мовою, забезпеченню емоційності навчання під час організації позааудиторної роботи сприяє використання лінгвокраїнознавчого підходу.

Термін «лінгвокраїнознавство» підкреслює, що «цей напрямок з одного боку, поєднує у собі навчання мові, а з іншого боку – дає певні відомості про країну, мова якої вивчається. Сучасні мовознавці визначають головну роль «лінгвокраїнознавства як навчання комунікативній компетенції в актах міжкультурної комунікації, перш за все через адекватне сприйняття мови співбесідника та оригінальних текстів, розрахованих на носіїв мови»[3]. Вивчення мови на фоні історії та культури країни передбачає великий інтерес в загальнонавчальному плані, в плані знайомства з культурою носіїв інформації, оскільки у багатьох мовних одиницях знаходять відображення національна своєрідність стилю життя того чи іншого народу, факти історії країни, природно-географічні особливості, культура, економіка. Пояснення образності та значення багатьох мовних одиниць сучасної англійської мови відшукуються в історії, побуті, у звичаях, традиціях народу, в національно-специфічних релігіях. Мовні одиниці, представлені у лінгвокраїнознавчому аспекті, можуть дати певний обсяг фонових знань, тобто історичні та культурознавчі відомості, які необхідні для правильного і ефективного викладання та навчання іноземної мови.

Лінгвокраїнознавчий підхід крім розгляду мовних одиниць здійснює ще одну важливу функцію у викладанні мови: він підвищує, а іноді прямо забезпечує мотивацію до оволодіння мовою, оскільки сприяє підвищенню пізнавального інтересу студентів до вивчення мови. У студентів підвищується інтерес до вивчення історії, культури, традицій та звичаїв даного народу, його поглядів на життя, до всього, що пов'язано із країною, мова якої вивчається. Процес оволодіння англійською мовою стає для них процесом «відкриття» для себе країни, мова якої вивчається та людей, які говорять на цій мові. Вивчаючи англійську мову, студенти одночасово оволодівають національною культурою, одержують велике духовне багатство, що зберігається мовою, яка вивчається.

Використання лінгвокраїнознавчого матеріалу в процесі вивчення іноземної мови, перш за все, сприяє вихованню у студентів любові до мови, країни, мова якої вивчається, інтересу до традицій та культури даного народу.

Під час проведення позааудиторних занять є можливість більше розповісти студентам про країну рідною мовою, щоб в них склалося чітке уявлення про політичний устрій Англії, про історію країни та народу. Під час викладання матеріалу здійснюється опора на наочність. Так, в навчальному кабінеті зібрана картинна наочність – велич різних міст Великобританії. Під час проведення позааудиторних занять з англійської мови є можливість провести заочні екскурсії по видатним містам Великобританії, здійснити огляд відеофільмів, особливу увагу приділити знайомству з великими особистостями Англії, зібрати матеріал про життя і творчість: Д. Дефо, Ш. Джексона, Ч. Діккенса, А. Конан Дойля, С. Майера, Д. Кінга, Р. Бернса та інших. Студентам подобається декламувати вірші великих авторів, відтворювати фрагменти казок, драм. Використання на поза аудиторних заняттях музики сприяє ознайомленню студентів з культурою країни, її музичним життям, творчістю великих музикантів – Й. С. Баха, В. А. Моцарта та інших. Класична та сучасна музика створює благоприємний психологічний клімат на практичному занятті, завдяки музиці знижується психологічне навантаження студентів, активізується їх мовна діяльність, підвищується емоційний статус, підтримується інтерес до вивчення англійської мови. Використання на позааудиторних заняттях прислів'їв, поговорок і скороговорок, які найбільш яскраво характеризують національну особливість народу, також допомагає студентам глибше познайомитися з культурою країни. Важливо, щоб студенти під час роботи з прислів'ями не просто відтворювали їх, а й змогли висловити своє відношення до них переважно англійською мовою. Прислів'я допомагають закріпити нову лексику, сприяють забезпеченню комунікації, підтримують інтерес студентів до вивчення англійської мови. Вони впливають на емоційний бік сприйняття студентів, викликають позитивні емоції, створюють благоприємний клімат на занятті. Всі прислів'я, які використовуються на позааудиторних заняттях з англійської мови – аутентичні та тісно пов'язані з життям англійців.

A cat in gloves catches no mice. (Без труда нема плода).

A bird may be known by its song. (Птицю видно за польотом).

Live and learn. (Вік живи – вік учись).

Таким чином, використання скороговорок та прислів'їв на практичних заняттях з англійської мови сприяє кращому оволодінню іноземною мовою, розширює знання про мову. Залучення до культури країни, мова якої вивчається, через елемент фольклору, прислів'їв та скороговорок сприяє формуванню у студентів відчуття сопричетності до іншого народу.

Знайомство зі святами Англії викликає у студентів великий інтерес. Так, під час святкування Різдва, вони залучаються до випуску стіннівок, виготовляють різдв'яні сувеніри, розучують пісні, знайомляться з традиціями. Студенти збирають інформацію про різні свята в Англії: New Year, Christmas, Mother's Day, Father's Day, Thanksgiving Day, Memorial Day, Valentine's Day, Halloween.

Таким чином, лінгвокраїнознавчий підхід створює систему навичок та вмінь з практичного використання мови як засобу міжлюдського та міжкультурного спілкування, сприяє формуванню у студентів мовної компетенції, широких культурознавчих знань, а також забезпечує емоційність навчання студентів. Емоційні переживання у студентів викликає все нове, яскраве, незвичне, цікаве, насичене живими образами.

Нами була розроблена і апробована програма позааудиторного гуртка «Країнознавство», спрямована на ознайомлення студентів з традиціями англomовних країн. Заняття з країнознавства мали на меті краще ознайомити учнів з мовою, яку вивчають, дати їм якомога повніше уявлення про суспільний лад країни (Великобританії та США), ознайомити з економічним життям країни, її зовнішньополітичною орієнтацією після другої світової війни і в наш час, з боротьбою прогресивних сил країни проти загрози ядерної війни, за екологічну чистоту навколишнього середовища, розкрити становлення культури, літератури, мистецтва країн, проблеми сучасної кінематографії, поп-музики, сучасного драматичного театру, балету. Саме тому на заняттях гуртка пропонувалися до розгляду такі теми: «Історія основних етапів завоювань європейськими країнами території Великобританії. Особливості процесу формування англійської національної мови і культури. Культурні зв'язки між Англією та іншими європейськими країнами»; «Загальні відомості з фізичної географії Великобританії. Острови Великобританії. Рельєф, ріки, озера, гори й височини, клімат Великобританії. Населення країни, демографічні зміни у Великобританії в ХХст.»; «Географічні та економічні особливості основних районів Великобританії (Центральна Англія, Консуел, Уельс, Шотландія, Північна Ірландія)»; «Міста Великобританії, їх демографічні та економічні особливості (Лондон, Едінбург, Глазго, Белфест, Ліверпуль, Манчестер, Брістоль, Йорк та ін.) Культурні центри країни, їх роль у культурному та науковому житті країни (Лондон, Едінбург, Глазго, Оксфорд, Кембрідж, Стратфорд – на – Ейвоні та ін.)»; «Лондон – столиця Великобританії, адміністративний, економічний, фінансовий і культурний центр. Історія заснування і розвитку Лондона. Сучасний вигляд міста. Визначні пам'ятки міста: Лондонський Сіті, Гайдпарк, Вестмінстер, Музей мадам Тюссо, бібліотеки, музеї, пам'ятні місця, пов'язані з історією робітничого руху в Англії»; «Ставлення англійців до історичних пам'яток своєї країни. Музеї, Англійський музей (центральна бібліотека країни), Лондонська картинна галерея. Охорона пам'яток старовини, музеїв неба, парків та заповідних зон»; «Сучасні звичаї і традиції англійців в різних районах Великобританії. Дозвілля англійців і найулюбленіші хобі. Кулінарні смаки англійців. Англійські національні свята»; «Сучасні звичаї і традиції англійців в різних районах Великобританії. Дозвілля англійців і найулюбленіші хобі. Кулінарні смаки англійців. Англійські національні свята»; «Туризм і спорт у Великобританії. Традиційні англійські види спорту, що набули популярності в сучасній Вели-

британії. Спортивні зв'язки між Великобританією та Україною»; «Система середньої та вищої освіти у Великобританії. Англо-українські угоди щодо обміну досвідом в галузі освіти в середніх та вищих навчальних закладах. Угоди щодо обміну учнями й студентами між Великобританією та Україною з метою ознайомлення з країною та системою освіти»; «Розвиток науки у Великобританії. Англійське наукове товариство та його роль у пропаганді новітніх наукових відкриттів. Життя й діяльність відомих англійських учених (фізик І. Ньютон, природознавець Ч. Дарвін, філософ Ф. Бекон, економіст Р. Оуен, математик Л. Бебілж, фізіолог М. Фостер, хімік Х. Флорі, мікробіолог О. Флемінг). Перспективи розвитку українсько-англійських наукових зв'язків»; «Культурне життя Великобританії. Англійський театр, кінематографія. Цікаві сторінки з історії англійського театру. Англійський балет, Видатні представники балетного мистецтва у Великобританії (Аннет де Валуа, Марго Фонтейн, Антуанет Сіблі та ін.)»; «Особливості англійського музичного фольклору. Музичні традиції Великобританії. Джерела сучасної англійської музики (Крістофер Тай, Осберт Парслі – XVI ст., Генрі Персел, Джон Тей, «Опера жебрака» – XVIII ст., початок концертної діяльності – 1672 р., концерти духовної музики – 1725 р.). Класики сучасної англійської музики: Бенджамін Бріттон, Уільям Уолтон, Майкл Тіппет. Англійська поп-музика: «Бітлз», «Роллінг Стоунз» та ін. «Променадні концерти» та музичні фестивалі у Великобританії. Розвиток українсько-англійських культурних зв'язків у галузі музики, театру та кінематографії»; «Історія живопису Великобританії. Особливості формування національної школи живопису. У. Хогарт – засновник національної школи живопису в Англії. Художники Т. Гейзборо, Дж. Констабль, У. Тернер та ін. Школи, жанри і напрями в сучасному англійському живопису і скульптурі. Скульптор Генрі Мур. Представники сучасної школи живопису. Фолькльор США. Особливості розвитку англійської мови на території США. Культурні традиції в галузі театру, кіно, музики і живопису».

Висновки. Одержані результати свідчать про те, що важливим засобом забезпечення емоційності навчання студентів під час проведення позааудиторних занять гуртка «Країнознавство» була інформативність навчального матеріалу, тобто повідомлення маловідомих фактів, цікавої інформації. Під час організації позааудиторних занять систематично використовувався додатковий пізнавальний матеріал, який образно називають «цікавинками», саме він забезпечував емоційну насиченість змісту навчального матеріалу; власне емоційне ставлення викладача до матеріалу, що викладався; емоційно-виразний виклад його студентам.

Отже, на підставі аналізу проведеного дослідження можна стверджувати, що дійсно використання лінгвокраїнознавчого підходу під час організації позааудиторної роботи з іноземної мови позитивно впливає на емоційну сферу студентів, викликає емоційні переживання і забезпечує формування позитивних мотивів навчально-пізнавальної діяльності студентів,

підвищення рівня оволодіння ними мовою, більш широкому їх знайомству з культурним і соціально-економічним життям народів світу, стимулює їх самостійну роботу над мовою, сприяє підвищенню якості знань студентів.

Література

1. Верещагин Е. М. Язык и культура: Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного / Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. – М.: Русский язык, 1990. – 234с.
2. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии / Герман Константинович Селевко. – М.: Народное образование. – 1998. – 267с.
3. Сысоев П. В. Язык и культура в поисках нового направления в преподавании культуры страны изучаемого языка / П. В. Сысоев // Иностранные языки в школе. – 2001. – № 4. – С.12-18.
4. Николаева С. Ю. Сучасні підходи до викладання іноземних мов / С. Ю. Николаева, О. М. Шерстюк // Іноземні мови. – 2001. – № 1. – С.50-58.
5. Томахин Г. Д. Культура стран английского языка / Г. Д. Томахин // Иностранный язык в школе. – 2000. – № 3. – С.89-91.
6. Томахин Г. Д. Культура стран английского языка / Г. Д. Томахин // Иностранный язык в школе. – 2000. – № 2. – С.74-78.
7. Циганок З. Емоційний фактор при вивченні іноземної мови / З. Циганок // Рідна школа. – 2002. – № 6. – С.71-74

Стаття надійшла до редакції 22.11.2010 р.

УДК 796.01.1

Марчик В. І.

кандидат біолог. наук, доцент

Криворізький державний педагогічний університет

Ісаєва А. В.

ст. викладач

КЕІ КНЕУ ім. В. Гетьмана

Андріанов В. Є.

доцент

Криворізький державний педагогічний університет

РОЛЬ ЕМОЦІЙНОГО ФАКТОРА У ФОРМУВАННІ МОТИВАЦІЇ ДО ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

В статье рассматривается актуальность роли педагога в помощи постановки целей и создании предпосылок успешной учебной деятельности, через влияние на эмоциональную сферу студента.

Ключевые слова: постановка целей, успешная деятельность.

В статті розглядається актуальність ролі педагога у допомозі постановки цілей та створенні передумов успішної навчальної діяльності шляхом впливу на емоційну сферу студента.

Ключові слова: постановка цілей, успішна діяльність.

In the article actuality of role of teacher is examined in the help of setting of goals and creation of pre-conditions of successful educational activity, through influence on the emotional sphere of student.

Keywords: setting of goals, successful activity.